

MÄNTSÄLÄN YMPÄRISTÖNSUOJELUMÄÄRÄYSTEN PERUSTELUT

1 LUKU YLEISET MÄÄRÄYKSET

Näissä perusteluissa on käytetty säädösaineistona pääasiassa ympäristönsuojelulakia (YSL, 527/2014). Lisäksi on käytetty ympäristönsuojelulain esitöitä, kuten hallituksen esitystä ympäristönsuojelulaiksi ja sen yksityiskohtaisia perusteluja (HE 241/2013 vp). Osa perusteluista perustuu yleiseen soveltamiskäytäntöön sekä yleiseen ympäristönsuojelutietoon ja –kokemukseen.

1 § Soveltamisala ja tavoite

Kunnalla on mahdollisuus antaa ympäristönsuojelulain täytäntöön panemiseksi tarpeellisia paikallisista olosuhteista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä. Ympäristönsuojelumääräykset ovat ympäristönsuojelulain mukainen ohjauskeino, jonka tavoitteena on paikalliset olosuhteet huomioon ottaen ehkäistä ympäristön hajapäästöluonteista pilaantumista sekä poistaa ja vähentää pilaantumisesta aiheutuvia haittoja. Ympäristönsuojelumääräyksillä täsmennetään ja tarkennetaan ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten tulkintaa kunnan paikallisten olosuhteiden edellyttämällä tavalla. Määräykset täydentävät osaltaan lakia ja sen nojalla annettuja asetuksia.

YSL 202 §:n 2 momentin mukaisesti ympäristönsuojelumääräykset eivät voi koskea:

- luvanvaraista, ilmoituksenvaraista tai rekisteröitävää toimintaa;
- 31 §:ssä tarkoitettua koeluonteista toimintaa;
- 120 §:ssä tarkoitettuja poikkeuksellisia tilanteita;
- 136 §:n 1 momentissa tarkoitettua pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamista koskevaa ilmoitusmenettelyä;
- puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen toimintaa.

Määräykset voivat YSL 202 §:n 3 momentin mukaisesti koskea:

- toimia, rajoituksia ja rakennelmia, joilla ehkäistään päästöjä tai niiden haitallisia vaikutuksia;
- erityisen häiritsevän tilapäisen melun tai tärinän torjuntaa;
- toimintojen sijoittumisen ympäristönsuojelullisia edellytyksiä asemakaava-alueen ulkopuolella;
- sellaisten alueiden määrittelyä, joilla ympäristön erityisen pilaantumisvaaran vuoksi on kielletty jäteveden johtaminen maahan, vesistöön taikka ojaan, lähteeseen, teko-lammikkoon tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiseen noroon;
- sellaisten alueiden ja vyöhykkeiden määrittelyä, joilla lannan ja lannoitteiden sekä maataloudessa käytettävien ympäristölle haitallisten aineiden käyttöä rajoitetaan;
- valvontaa varten tarpeellisten tietojen antamista;
- vesien ja meriympäristön tilan parantamista koskevia toimia, jotka ovat vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisen vesienhoitosuunnitelman tai merenhoitosuunnitelman mukaan tarpeellisia.

Ympäristönsuojelulain edellyttämällä tavalla määräysten valmistelussa on kiinnitetty huomiota Mäntsälän paikallisiin olosuhteisiin, joita ovat mm. lukuisat pienet järvet ja muut vesistöt, pohjavesialueet ja maaperäolosuhteet. Myös kunnan yhdyskuntarakenne, jolle on tyypillistä vahva asemakaavoitettu kirkonkylä ja laaja maaseutumaisten kylien verkosto sekä laajat maa- ja metsätalousalueet, on otettu huomioon määräysten valmistelussa.

2 § Ympäristönsuojelumääräysten valvonta

Kunnalle kuuluvista ympäristönsuojelulain mukaisista lupa- ja valvontatehtävistä huolehtii kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain (64/1986) mukaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseksi määrätty toimielin. (YSL 22 §)

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi siirtää sille ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua toimivaltaa, lukuun ottamatta hallintopakon käyttämistä, viranhaltijalle siten kuin kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa säädetään.

3 § Määritelmät

Taajaan rakennetun alueen määritelmänä käytetään tilastollisen taajaman määritelmää. Suomen ympäristökeskus SYKE ylläpitää ajantasaisia taajamakarttoja. Taajamarajaukset ovat nähtävissä esimerkiksi paikkatietoikkuna-sivustolla, ja rajausten muuttuessa kartat myös päivittyvät sivustolle. Taajaan rakennetuilla alueilla rajoitetaan terveyshaittojen ehkäisemiseksi ja viihtyisyyden parantamiseksi puhaltimien käyttöä hiekoitushiekan poistamisessa.

Pohjavesialueiden määrittämisestä säädetään laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004). Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on kartoittanut ja luokitellut Mäntsälän kunnan alueella sijaitsevat pohjavesialueet. Mäntsälän kunnan alueella on 14 luokiteltua pohjavesialuetta. Kunnan pohjavesialueet ovat varsin pieniä, ja vain muutama pohjavesialue on antoisuudeltaan riittävä yhdyskuntien vedenhankintaan. Pohjavesialueiden pilaantumisriskin vuoksi erityisiä määräyksiä annetaan kunnan vedenhankintaa varten tärkeillä ja vedenhankintakäyttöön soveltuvilla pohjavesialueilla. Määräykset koskevat talousjätevesien käsittelyä, ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja vastaavien laitteiden pesua, lumen vastaanottoa paikkojen sijoittamista, jätteiden hyödyntämistä maarakentamisessa, jätevesilietteiden käyttöä, karjan lietelannan ja virtsan levittämistä sekä polttoaineiden ja muiden kemikaalien säilytystä. Määräyksillä pyritään turvaamaan pohjavesialueiden vedenhankintakäyttö myös tulevaisuudessa. Pohjavesialueiden rajaukset näkyvät Mäntsälän karttapalvelussa, ja rajausten muuttuessa ne päivittyvät myös karttapalveluun.

Vesistön määritelmänä käytetään vesilain 3 § mukaista määritelmää (vesilaki 587/2011).

Ranta-alueilla tarkoitetaan vesiensuojelun kannalta tärkeitä alueita. Ranta-alueeksi katsotaan 100 metrin päähän vesistön keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta ulottuva alue. Määritelmä vastaa ympäristönsuojelulain 156 a § mukaista ranta-alueen määritelmää. Ranta-alueilla annetaan määräyksiä vesiensuojelun tavoitteiden saavuttamiseksi. Ranta-alueita koskevat määräykset koskevat jätevesien käsittelyä, lumen vastaanottoa paikkojen sijoittamista sekä polttoaine- ja kemikaalisäiliöiden sijoittamista. Osaan määräyksistä sisältyy myös muu, erikseen määritelty suojaetäisyys vesistöön.

Jätevesien käsittelyä koskevien määräysten selventämiseksi on määritelty myös harmaat jätevedet sekä kohteet, joissa syntyvän jätevesimäärän katsotaan olevan vähäinen.

2 LUKU JÄTEVEDET

Haja-asutuksen jätevedet sisältävät runsaasti ravinteita, ulostemikrobeja ja orgaanista ainesta. Hajajätevedet ovat merkittävä pintavesien kuormituslähde sekä mahdollinen tilan heikentäjä koko Uudellamaalla. Lisäksi ne aiheuttavat riskin pohjavesien laadulle. (Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille 2022-2027)

Kunnan yleisiä ympäristönsuojelumääräyksiä voidaan antaa toimista, rajoituksista ja rakennelmista, joilla ehkäistään päästöjä ja niiden haitallisia vaikutuksia (YSL 202.3 k.1). Pykälän esitöiden mukaan määräykset voisivat koskea jätevesien puhdistusmenetelmiä tai etäisyysvaatimuksia tietyn vesistön ranta-alueella, ajoneuvojen pesun rajoittamista tietyillä alueilla ja öljynerotuskaivojen edellyttämistä pesupaikoilla sekä muita vastaavantapaisia seikkoja (HE 84/1999 vp, 19 §:n yksityiskohtaiset perustelut).

Kunnan yleiset ympäristönsuojelumääräykset voivat koskea sellaisten alueiden määrittelyä, joilla ympäristön erityisen pilaantumisvaaran vuoksi on kielletty jäteveden johtaminen maahan, vesistöön taikka ojaan, lähteeseen, tekolammikkoon tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiseen noroon. (YSL 202.3 k.4)

Ympäristönsuojelulain mukaan kiinteistön omistajan on huolehdittava siitä, että talousjätevesien käsittelyä varten kiinteistöllä on kohteeseen soveltuva jätevesien käsittelyjärjestelmä. Käsittelyjärjestelmän soveltuvuutta arvioitaessa otetaan huomioon kiinteistön käytön aiheuttama käsittelemättömästä jätevedestä aiheutuva kuormitus, ympäristön pilaantumisen vaara ja muun jätevesijärjestelmän ominaisuudet, kiinteistön sijainti vesistön tai meren läheisyydessä tai vedenhankintakäytössä olevalla tai siihen soveltuvalla pohjavesialueella ja muut ympäristöolosuhteet. Kiinteistön jätevesien käsittelyjärjestelmä on suunniteltava ja rakennettava ja sitä on ylläpidettävä siten, että ympäristönsuojelulain 154 b §:ssä määritetty perustason puhdistusvaatimus täyttyy (YSL 156 §). Kiinteistön jätevesijärjestelmän on kuitenkin täytettävä perustasoa ankarampi puhdistusvaatimus, jos siitä muualla laissa säädetään tai lain nojalla säädetään tai määrätään. Kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä voidaan antaa 202 §:n nojalla perustason puhdistusvaatimusta ankarampia vaatimuksia, jos ne ovat välttämättömiä paikallisten ympäristöolosuhteiden vuoksi (156 c §)

Valtioneuvoston asetuksella 157/2017 säädetään ohjeellisesta puhdistustasosta, joka talousjätevesien puhdistuksella tulisi saavuttaa, jos kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä annetaan perustason puhdistusvaatimusta ankarampi vaatimus. Asetuksen 4 § mukaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 156 c §:ssä tarkoitettu ohjeellinen puhdistustaso on sellainen, että ympäristöön aiheutuva kuormitus vähenee orgaanisen aineen osalta vähintään 90 prosenttia, kokonaisfosforin osalta vähintään 85 prosenttia ja kokonaistypen osalta vähintään 40 prosenttia verrattuna haja-asutuksen kuormitusluvun avulla määritettyyn käsittelemättömän jäteveden kuormitukseen.

4 §

Viemäriverkoston ulkopuolisten jätevesien käsittelyjärjestelmien vähimmäissuojaetäisyydet

Ympäristön pilaantumisen ja pilaantumisvaaran ehkäisemiseksi on perusteltua määrätä jätevesien käsittelyjärjestelmän ja puhdistetun jäteveden purkupaikan vähimmäissuojaetäisyyksistä kohteisiin, jotka ovat muun muassa talousveden laadun turvaamisen ja naapurille mahdollisesti kohdistuvien haittojen kannalta tärkeitä.

Jätevesien käsittelyjärjestelmän ja puhdistettujen jätevesien purkupaikan sijoittamiseen soveltuvan paikan löytäminen kiinteistöllä edellyttää kuitenkin, että asiantunteva suunnittelija käy aina paikan päällä selvittämässä ja arvioimassa tontin ja sen lähiympäristön olosuhteet. Asiantuntija-arvioinnissa tulee ottaa huomioon mm. maa- ja kallioperän ominaisuudet, pohjavesiolosuhteet, kasvusto, ilmastolliset tekijät sekä maankäytön muodot ja intensiteetti.

Määrätyt etäisyydet ovat vähimmäissuojaetäisyyksiä, joita suurempia suojaetäisyyksiä voidaan ympäristön pilaantumisen ja pilaantumisvaaran ehkäisemiseksi tapauskohtaisesti tarvita, eikä etäisyyksiä tule esimerkiksi käyttää sellaisenaan uuden jätevesien käsittelyjärjestelmän tai puhdistetun jäteveden purkupaikan suunnitteluperusteena.

5 § Jätevesien käsittely suuremmissa yksiköissä

Ympäristönsuojelulain 16 luvun jätevesien käsittelyä koskevia säännöksiä sovelletaan niiden kiinteistöjen jätevesien käsittelyyn, joita ei liitetä viemäriverkostoon ja joilta ei edellytetä ympäristölupaa. Lupakynnyksen alapuolelle voi jäädä suurempia jätevesien käsittelyjärjestelmiä, joilla käsiteltävä jätevesi ominaisuuksiltaan ja koostumukseltaan vastaa asumisessa syntyvää jätevettä. Tällaiset jätevesien käsittelyjärjestelmät aiheuttavat käsiteltävän jäteveden suuremman määrän vuoksi enemmän pistekuormitusta, jonka vuoksi niiden asianmukainen toiminta on erityisen tärkeää turvata nimetyn vastuuhenkilön kautta.

6 § Jätevesien käsittely viemäriverkoston ulkopuolella olevilla pohjavesi- ja ranta-alueilla

Pohjavesialueet ovat pilaantumisvaaraltaan herkkiä alueita, joilla on tarpeen antaa erityisiä jäteveden käsittelyä ja johtamista koskevia määräyksiä, joilla pyritään turvaamaan alueen olemassa olevaa tai tulevaa laajempaa vedenhankintakäyttöä. Mäntsälän pohjavesialueet ovat varsin pieniä ja vain muutama pohjavesialue antoisuudeltaan riittää yhteiskunnan vedenhankintaan. Pohjavesien suojelu jätevesien vaikutuksilta on siksi erityisen tärkeää. Mäntsälän kunnan alueella sijaitsevilla pohjavesialueilla, kuten muuallakin kunnassa, haja-asutus on varsin tiivistä sekä väestönkasvun vuoksi mahdollisesti edelleen tiivistyvää. Siitäkin syystä pohjavesialueita koskevat määräykset on tarpeen ulottaa koskemaan kaikkia kunnan alueella olevia pohjavesialueita.

Jätevesien käsittelyjärjestelmät eivät takaa jätevesien mikrobiologista puhdistumista, jonka vuoksi pohjaveden hygieenisen laadun turvaamiseksi on puhdistettujenkin vesikäymälävesien johtaminen tai imeyttäminen pohjavesialueelle perusteltua kieltää. Edellä mainituista syistä ja pohjavesialueiden maaperän hyvästä vedenläpäisevyydestä johtuen, on niillä lisäksi perusteltua kieltää puhdistettujenkin harmaiden jätevesien imeyttäminen ja edellyttää jätevesijärjestelmiin tiiviitä rakenteita.

Näiden ympäristönsuojelumääräysten 3 §:ssä määriteltyt ranta-alueet ovat vesiensuojellisesti tärkeitä alueita, joilla on tarpeen antaa erityisiä jäteveden käsittelyä koskevia määräyksiä. Mäntsälän kunnassa on pinta-alaan suhteutettuna varsin vähän vesistöä ja alueen järvet ovat pääosin matalia ja pieniä. Näiden jo ennestään rehevien järvien säilyminen edellyttää tarkkoja määräyksiä ranta-asutuksen jätevesien käsittelystä ja käsittelylaitteistojen sijoittamisesta. Näiden alueiden jätevesien käsittelyä ja johtamista koskevilla määräyksillä edesautetaan valtakunnallisia vesien hyvän tilan saavuttamisen tavoitteita. Puhdistettujenkin vesikäymäläjätevesien johtaminen tai imeyttäminen ranta-alueelle on perusteltua kieltää, koska suurin osa talousjäteveden vesiä kuormittavista ravinteista on vesikäymäläjätevesissä ja jätevesijärjestelmissä voi olla puhdistustehoon vaikuttavia suunnittelu- tai rakennusvirheitä ja pitkäaikaisia häiriöitä. Lisäksi kiinteistökohtaisten jätevesien käsittelyjärjestelmien käytössä ja huollossa voi olla puutteita. Vesikäymälän rakentaminen ranta-alueella sijaitsevaan vapaa-ajanasuntoon on kielletty, koska vapaa-ajanasuntoja käytetään epäsäännöllisesti ja mahdollisen jätevesijärjestelmän vian tai vaurion havaitseminen tämän vuoksi usein viivästyy. Vapaa-ajanasunnon vesikäymäläkielossa on kyse pääsäännöstä, johon ympäristönsuojeluviranomaisella on oikeus myöntää poikkeus perustellusta syystä.

Määräykset on annettu jätevesien käsittelyjärjestelmien suhteen teknologianeutraalilla tavalla, mutta niiden selventämiseksi on perusteltua antaa käytännön esimerkkejä mahdollisista toteutustavoista:

Pohjavesialueella voidaan esimerkiksi

- kaikki puhdistetut jätevedet johtaa jätevesiputkessa alueen ulkopuolelle, tai

- vesikäymäläjätevedet kerätä umpisäiliöön ja harmaat vedet johtaa asianmukaiseen puhdistusjärjestelmään (esim. saostuskaivot ja maasuodattamo tai muu vastaava jätevesien käsittelyjärjestelmä) ja siitä edelleen avo-ojaan.

Ranta-alueella sijaitsevan vakituisen asunnon kohdalla voidaan esimerkiksi

- puhdistetut jätevedet johtaa jätevesiputkessa alueen ulkopuolelle, tai
- vesikäymäläjätevedet kerätä umpisäiliöön ja harmaat vedet johtaa asianmukaiseen puhdistusjärjestelmään (esim. saostuskaivot ja maasuodattamo tai saostuskaivot ja maahanimeyttämö tai muu niitä vastaava jätevesien käsittelyjärjestelmä).

Ranta-alueella sijaitsevan vapaa-ajanasunnon kohdalla voidaan esimerkiksi rakentaa kuiva-käymälä ja harmaat vedet johtaa asianmukaiseen puhdistusjärjestelmään (esim. saostuskaivot ja maasuodattamo tai saostuskaivot ja maahanimeyttämö tai muu niitä vastaava jätevesien käsittelyjärjestelmä).

Edellyttämällä jätevesien jako- tai imeytysputkistot sijoitettaviksi 1,5 metriä vuotuisen keski-vedenpinnan (MW) yläpuolelle sekä toteuttamaan ja sijoittamaan jätevesien käsittelyjärjestelmät mahdollisuuksien mukaan siten, että keskimäärin kerran 50 vuodessa esiintyvän ylimmän tulvakorkeuden (HW₅₀) aikana puhdistamattomat jätevedet eivät pääse suoraan vesistöön estetään jätevesien suoria vesistö päästöjä esimerkiksi tulva-aikana.

Pohjavesialueelle tai ranta-alueelle rakennettavalle jätevesijärjestelmälle määrätty puhdistustason suunnittelu- ja toteuttamisperiaate noudattaa hajajätevesiasetuksen 4 §:ssä säädettyä ohjeellista puhdistustasoa pilaantumiselle herkillä alueilla.

Ympäristönsuojelulain 155 § mukaan muut kuin vesikäymälän jätevedet voidaan johtaa puhdistamatta maahan, jos niiden määrä on vähäinen eikä niistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa. Näiden ympäristönsuojelumääräysten 3 §:ssä on määritelty kohteet, joissa jätevesimäärän voidaan katsoa olevan vähäinen.

7 §

Ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja vastaavien laitteiden pesun rajoitukset

Ammattimaisesta tai laajamittaisesta ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja vastaavien muiden laitteiden pesemisestä syntyy paljon pesuaineita sisältäviä jätevesiä, joiden johtaminen ympäristöön aiheuttaa pilaantumisen vaaraa. Tämän vuoksi kyseinen toiminta on perusteltua edellyttää tehtäväksi asianmukaisella pesupaikalla. Viemäriverkoston toiminnan ja jäteveden puhdistusprosessin toimivuuden kannalta on tarpeen, että vedet esikäsitellään öljyn- ja hiekanerotuskaivoissa ennen viemäriin johtamista.

Pestäessä ajoneuvoja, veneitä, koneita ja vastaavia muita laitteita liuottimilla sisältävillä pesuaineilla voi pesuainepitoisista maastoon tai sadevesiverkostoon aiheutua ympäristön pilaantumista. Tämän vuoksi on perusteltua kieltää hiilivetyjä, esim. teollisuusbenssiiniä tai lakkabensiiniä (mineraalitäpätti), sisältävien pesuainekäyttöä muualla kuin asianmukaisella pesupaikalla, josta pesuvedet voidaan johtaa hiekan- ja öljynerottimen kautta vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin tai muuhun erikseen hyväksytyyn käsittelyyn. Uusille järjestelmille tarvitaan rakennusvalvontaviranomaisen lupa.

Pestäessä autoja satunnaisesti pelkällä vedellä tai miedoilla pesuaineilla, vesi sisältää yleensä vain vähäisiä määriä epäpuhtauksia. Vesiä maaperään imeytettäessä tai maastoon johdettessa on kuitenkin aina pidettävä huoli siitä, ettei kyseisellä toiminnalla aiheuteta ympäristön pilaantumista tai haittaa naapurille, esimerkiksi pesuainepitoisuuden vuoksi naapurikiinteistölle. Ympäristön pilaantumisen vaaran kannalta herkillä pohjavesialueilla on kuitenkin olemassa olevan tai tulevan laajemman vedenhankintakäytön turvaamiseksi perusteltua edellyttää, ettei vähäisiäkin pesuainepitoisuuksia imeytetä maaperään tai johdeta maastoon.

8 § Lumen vastaanottopaikat

Kaduilta ja muilta alueilta poistettava lumi saattaa sisältää ympäristön kannalta haitallisia aineita. Lumen läjittämisestä voi myös aiheutua roskaantumista. Lumen vastaanottopaikasta voi aiheutua ympäristön pilaantumista, jos se sijoitetaan pohjavesialueelle, ranta-alueelle tai vesistöön tai jos lumen sulamisvedet johdetaan suunnittelemattomasti ympäristöön. Lumen vastaanottopaikat tuleekin sijoittaa ja toteuttaa siten, että sulamisvedet eivät aiheuta ympäristön pilaantumista tai roskaantumista.

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan harjoittaja vastaa vaikutusten ennaltaehkäisystä ja ympäristöhaittojen poistamisesta tai rajoittamisesta mahdollisimman vähäisiksi.

3 LUKU JÄTTEET

Kiinteistön jätehuollon järjestämistä koskevat määräykset on annettu ensisijaisesti kunnan jätehuoltomääräyksissä. Ympäristönsuojelumääräyksissä on annettu sellaisia jätteitä koskevia määräyksiä, jotka ovat tarpeellisia ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä pilaantumisesta aiheutuvien haittojen poistamiseksi ja vähentämiseksi.

Ympäristönsuojelulain 202.3 § kohdan 1 mukaan ympäristönsuojelumääräykset voivat koskea toimia, rajoituksia ja rakennelmia, joilla ehkäistään päästöjä tai niiden haitallisia vaikutuksia. Pykälän kohdan 3 mukaan määräyksiä voidaan antaa toimintojen sijoittumisen ympäristönsuojelullisista edellytyksistä asemakaava-alueen ulkopuolella. Lisäksi kohdan 6 mukaan määräykset voivat koskea valvontaa varten tarpeellisten tietojen antamista.

9 § Eräiden jätteiden pienimuotoinen hyödyntäminen maarakentamisessa

Määräyksellä halutaan edistää hyödyntämiskelpoisten jättejakeiden käyttöä maarakentamisessa. Jätteen hyödyntäminen maarakentamisessa on kannatettavaa, koska se korvaavana täyttöaineksena säästää neitseellisiä kiviainesvaroja. Lisäksi jätteen hyödyntäminen on jätelain 8 § etusijajärjestyksen mukaista silloin, kun vaihtoehtona olisi jätteen toimittaminen loppukäsittelyyn.

Ammattimainen tai laitostmainen jätteenkäsittely ja jätteen hyödyntäminen vaativat aina ympäristöluvan tai ns. MARA-asetuksen (843/2017, Valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa) 5 §:n mukaisen ilmoituksen tekemistä valtion valvontaviranomaiselle. Määräys koskeekin sellaista eräiden vaarattomien jätteiden vähäistä hyödyntämistä, mihin ei tarvita ympäristölupaa eikä MARA-asetuksen mukaista ilmoitusta. Puhaiden mineraalisten jäte-erien lisäksi maarakentamisessa voidaan käyttää muita käyttötarkoitukseen soveltuvia jäte-eriä, esim. rengasrouhetta. Jätteestä aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä säädetään ympäristönsuojelulaissa.

Määräyksessä todetaan em. lainkohtien mukaisesti, että jätettä saa käyttää vain, mikäli kyseessä on jätteen hyödyntäminen ja mikäli jätteen hyödyntämisessä noudatetaan ympäristönsuojelulain ja jätelain vaatimuksia. Jätteen sijoittaminen maaperään sisältää aina riskin siitä, että hyödynnettävän aineen sijasta tai mukana maaperään sijoitetaan myös sekajätettä tai aineita, joilla on maaperää pilaava vaikutus. Sen jälkeen, kun alue on peitetty maaineksella, on mahdotonta valvoa, mitä maahan on sijoitettu. Näistä syistä pykälään on otettu määräys, jonka mukaan jätteen käytöstä maarakentamiseen on aina etukäteen ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoituksen perusteella voidaan arvioida mahdollista ympäristöluvan (tai muun hyväksynnän) tarvetta ja antaa muutoinkin tarkempia ohjeita toimintaan sekä tarvittaessa kieltää toiminta.

4 LUKU PÖLY, SAVU JA HAJU ULKOTILOISSA

11 § Rakennus-, kunnostus-, kunnossapito- ja puhtaanapitotyöt

Määräyksellä halutaan ehkäistä rakennus-, kunnostus-, kunnossapito- ja puhtaanapitotöistä peräisin olevan pölyn aiheuttamat terveyshaitat, ympäristön yleisen viihtyisyyden vähentyminen ja muu ympäristön pilaantuminen. Määräysten mukaan suojaus- ja kastelumenetelmien tulee kaikissa töissä olla sellaisia, että pölyn ja muiden haitallisten aineiden leviäminen ympäristöön estetään.

Puhtaanapidon nostattama pöly sisältää hienojakoista hiekkaa, nastarenkaiden ja hiekoitus-hiekan asfaltista hiomaa kiviainesta ja renkaista irronnutta metallia ja kumia sekä autojen pakokaasujen sisältämiä yhdisteitä, kuten polyaromaattisia hiilivetyjä. Katupöly on haitallista varsinkin herkille väestöryhmille, kuten lapsille sekä sydän- ja keuhkosairaille.

Puhaltimien käytöstä kuivan hiekan poistoon aiheutuu pölyhaittaa, joten niiden käyttöä on syytä rajoittaa. Jossain määrin poistettavaa materiaalia voidaan kustuttaa pölyämisen vähentämiseksi.

Katujen kunnossa- ja puhtaanapitotöitä säädellään lailla kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (669/1978).

5 LUKU MELU JA TÄRINÄ ULKOTILOISSA

12 § Tiedotusvelvollisuus

Toiminnasta tai työstä on määrätty tiedotusvelvollisuus, koska melun tai tärinän tilapäinen sietäminen on helpompaa silloin, kun tiedetään etukäteen, kuinka kauan toimintaa harjoitetaan, ja minä vuorokaudenaikoina se tapahtuu. Tiedotteesta on käytävä ilmi ainakin työn tai tapahtuman laatu, kesto, kellonajat sekä vastaava yhteyshenkilö.

13 § Ilmoitusvelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on tehtävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kirjallinen ilmoitus tilapäistä melua tai tärinää aiheuttavasta toimenpiteestä tai tapahtumasta, kuten rakentamisesta tai yleisötilaisuudesta, jos melun tai tärinän on syytä olettaa olevan erityisen häiritsevää. Ilmoitusta koskevassa päätöksessä voidaan antaa määräyksiä haitan rajoittamiseksi. (YSL 118.1 § ja 122 §)

Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä ympäristölupaa edellyttävästä toiminnasta, yksityishenkilön talouteen liittyvästä toiminnasta, eikä puolustusvoimien toiminnasta, kuten sota-harjoituksista. Ilmoitusta ei asian luonteesta johtuen tarvitse tehdä hengen tai omaisuuden pelastamiseksi tai suojaamiseksi välttämättömistä toimista. (YSL 118.2 §, HE 214/2013, HE 84/1999).

Ympäristönsuojelumääräyksillä voidaan toimintakohtaisesti määrätä, että YSL 118 §:n ilmoitusvelvollisuutta ei sovelleta. Ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle voidaan rajata vain sellaiset toiminnot, jotka ovat lähtökohtaisesti ilmoitusvelvollisia. (YSL 118.2 §).

Ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle on rajattu sellaiset tilapäiset tapahtumat ja työt, joiden ei arvioida aiheuttavan merkityksellistä haittaa taikka haittaa aiheuttava työ tai toiminta on lyhytaikaista. Haittaa on vähennetty rajaamalla toiminta tiettyihin kellonaikoihin, rajaamalla toimintapaikkoja sekä edellyttämällä tiedottamista haitasta mahdollisesti kärsiville. (HE 214/2013, HE 84/1999 vp, 60 §:n yksityiskohtaiset perustelut)

Kohdassa yksi (1) louhintaan katsotaan kuuluvan poraus, räjäytys, iskuvasaran käyttö sekä louheen lastaus ja ajo. Murskaukseen katsotaan kuuluvan murskaus sekä murskeen kuormaaminen ja ajo.

Kohta kaksi (2) voi tarkoittaa esimerkiksi kerrostalojen julkisivujen kunnostusta hiekkapuhaltamalla ja/tai parvekkeita piikkaamalla, betonimurskausta tai iskuvasaran käyttöä.

Kohdassa kolme (3) tarkoitettu huvitilaisuus voi olla esimerkiksi tivoli, sirkus, kesäteatteri tai yksityistilaisuus kuten häät. Kohta ei rajaa ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle moottoriurheilukilpailuja, joista on jatkossakin tehtävä ympäristönsuojelulain 118 §:n mukainen ilmoitus.

Kohta neljä (4) ei rajaa ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle yleisölenäytystä, josta on aina tehtävä ympäristönsuojelulain 118 § mukainen ilmoitus.

Ilmoitusvelvollisuudesta riippumatta toimintojen ja äänentoistolaitteiden sijoittelulla voidaan vähentää melun ja tärinän leviämistä ympäristöön.

Tärinähaittojen yhteydessä esille tulevat usein rakennusten ja rakennelmien vaurioitumiseipäilyt. Tällöin kyseessä on yksityisoikeudellinen siviiliriita. Ympäristövahinkojen korvaamisesta koskevan lain (737/1994) mukaan ympäristövahinkona korvataan tietyllä alueella harjoitetun toiminnan aiheuttamasta tärinästä johtuva vahinko. Vahinko korvataan lain mukaan, jos häiriön sietämistä ei voi pitää kohtuullisena. Henkilö- ja esinevahinkojen korvaamiseen sovelletaan vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun säännöksiä.

14 § Erityisen häiritsevä melu ja tärinä yöaikaan

Yöajan hiljaisuuden ja lepoajan vuoksi on tarpeen erikseen rajoittaa erityisen häiritsevää tilapäistä melua ja tärinää yöllä. Yöaikaisen tilapäisen melun ja tärinän rajoittaminen koskee lähinnä ammattimaisen, erityisen häiritsevän ja mahdollisesti terveyshaittoja aiheuttavan melun ja tärinän torjumista. Erityinen häiritsevyys tarkoittaa, että toiminnasta aiheutuva melutaso on huomattavaa verrattuna taustameluun. Erityistä häiritsevyyttä ei voida tulkita suoraan esimerkiksi annettujen ohjearvojen avulla, koska ohjearvot kuvaavat yleensä pitkäaikaisen altistumisen haitallisuutta. (HE 214/2013 vp, HE 84/1999 vp, 60 §:n yksityiskohtaiset perustelut)

Määräyksellä ohjataan työt tehtäviksi pääsääntöisesti päiväaikaan, jolloin kunnossapidossa ja muissa töissä käytettävien koneiden ja laitteiden melua ei katsota erityisen häiritseväksi. Poikkeuksena ovat yhteiskunnan kannalta välttämättömät, tilapäiset työt. Silloin tällöin yöaikaan tehtävä välttämätön tilapäinen työ ei aiheuta asukkaille vastaavaa haittaa kuin toistuvasti yöaikaan tehtävä tilapäinen työ.

Järjestyslain (612/2003) 3.1 §:n kohdassa 1 kielletään yleisen järjestyksen häiritseminen tai turvallisuuden vaarantaminen yleisellä paikalla metelöimällä ja muulla vastaavalla tavalla. Näin ollen puuttumiskynnys järjestyslain nojalla on alhaisempi kuin ympäristönsuojelumääräysten nojalla.

Tieliikenteen tai ilmailuliikenteen ohjauksesta tai rataverkon nopeusrajoituksista ei voida antaa määräyksiä kunnan ympäristönsuojelumääräyksillä. (HE 214/2013 vp, HE 84/1999 vp, 19 §:n yksityiskohtaiset perustelut)

Määräys kieltää yöaikana esimerkiksi seuraavat toiminnot, koneet ja laitteet: hiekkapuhallus, räjäytys, louhinta, lyöntipaalaus, lehtipuhallin, iskuvasara, sirkkeli, kulmahiomakone, ruohonleikkuri ja moottorisaha. Määräys kieltää myös äänentoistolaitteiden käytön yöaikana silloin, kun äänentoistolaitteen käyttö aiheuttaa erityisen häiritsevää melua ulkotiloissa.

Kohdassa kaksi (2) tarkoitetaan esimerkiksi poikkeuksellisista sääolosuhteista johtuvia raivaus- ja korjaustöitä.

Kohdassa neljä (4) olosuhteilla tarkoitetaan maa- tai metsätaloustoiminnan kausiluonteisuudesta johtuvia olosuhteita, kuten viljan- tai metsänkorjuuta.

Kohdassa kuusi (6) tarkoitetaan esimerkiksi poikkeuksellisesta tilanteesta johtuvaa, vesivahingon leviämisen estämiseksi tarpeellista pumppaus- tai kuivatuslaitteen käyttöä taikka tulipalon tai vastaavan onnettomuuden seurauksena tapahtuvia välttämättömiä raivaustöitä. Kyse on lähtökohtaisesti hengen tai omaisuuden pelastamiseksi tai suojaamiseksi välttämättömistä toimista.

6 LUKU MAATALOUS JA ELÄINTEN PITO

15 § Lannan, lietalannan ja virtsan levitys

Määräyksessä on määritelty ne alueet, joilla lannan käyttöä on rajoitettava. Määräys on annettu erityisesti ravinteiden aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi ja pohjaveden pilaantumisvaaran torjumiseksi.

Pohjavedenottoon soveltuvien alueiden määrä on vähäinen suhteessa Keski-Uudenmaan kuntien nykyiseen väestöön ja tulevaisuuden kasvunäkymiin, jonka vuoksi niiden suojelutarve on paikallisista olosuhteista johtuen erityisen suuri. Puhtaan pohjaveden riittävyyden varmistamisen kannalta ovatkin kaikki luokitellut pohjavesialueet merkittäviä, eikä niille tule levittää lietalantaa tai virtsaa ravinteiden sekä mikrobien pääsyn estämiseksi pohjaveteen.

Ympäristönsuojelulain 17 §:n 1 momentissa säädetty ehdoton pohjaveden pilaamiskiello koskee muun ohella aineen panemista, päästämistä tai johtamista sellaiseen paikkaan tai käsittelemään siten, että tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka pohjaveden laatu voi muutoin olennaisesti huonontua. Yleinen kiello levittää määräyksessä mainittuja aineita pohjavesialueelle on sellainen paikallisista oloista johtuva yleinen määräys, joka ympäristönsuojelulain 202 §:n 3 momentissa edellytetyllä tavalla on omiaan täydentämään ehdottoman pohjaveden pilaamiskiellon vaikutusta ja ehkäisemään pohjaveden pilaantumista. Nestemäisen orgaanisen lannoitteen levitykseen liittyy suurempi pohjaveden pilaantumisen riski kuin kuivalannan levitykseen.

Joillakin peltolohkoilla voidaan kuitenkin lietalannan ja virtsan levittämisen riski tapauskohtaisesti arvioida pohjavesialuesijainnista huolimatta vähäiseksi. Ympäristönsuojelumääräykset sisältävät tästä syystä mahdollisuuden poikkeamiseen. Poikkeus voidaan hakemuksesta myöntää, jos hakija pystyy selvityksin osoittamaan, ettei poikkeuksen myöntäminen vaaranna ympäristönsuojelumääräysten perusteena olleen suojelutarpeen toteutumista. Pilaantumiskäsitteitä voidaan yksittäistapauksessa arvioida mm. tiedoilla peltolohkon tarkasta sijoittumisesta alueella, pohjavesialueen ominaisuustiedoilla, maaperätiedoilla, pohjaveden virtaus-suuntaan liittyvillä tiedoilla, kaivojen ja vedenottamoiden etäisyystiedoilla, tiedoilla maaston korkeussuhteista sekä tiedoilla levitettävän lannan määrästä ja levitystavasta sekä levittämisen toistuvuudesta.

Lannan varastoinnista, levittämisestä ja muusta käsittelystä annetaan tarkempia määräyksiä nitraattiasetuksessa (1250/2014).

16 § Eläinten ulkotarhojen ja ratsastuskentän sijoittaminen

Kunnan alueella on runsaasti hevosharrastustoimintaa, johon liittyvien ulkotarhojen ja ratsastuskenttien on perusteltua sijaita siten, että ympäristön pilaantumista ja pilaantumisvaaraa voidaan ehkäistä. Määräys koskee myös muita säännöllisesti ulkoilevia kotieläimiä, kuten lampaita. Ulkotarhoilla tarkoitetaan eläinten läpi vuoden käyttämiä, yleensä kasvipeitteettömiä hiekka-, kate-, kuitu- tms. pohjaisia jaloittelualueita. Laitumilla, joita määräykset eivät koske, puolestaan tarkoitetaan alueita, jotka säilyvät käytön aikana (noin touko-syyskuu) kasvipeitteellisinä ja joilla eläimille ei anneta lisäruokintaa.

Määräytyillä vähimmäissuojaetäisyyksillä on tarkoitus estää ravinteiden huuhtoutumista pintavesiin sekä turvata talousveden hygieenistä laatua. Vähimmäissuojaetäisyyksissä on tapauskohtainen, muun muassa toiminnan laajuudesta sekä kiinteistön maaperästä ja topografisista ominaisuuksista riippuva vaihteluväli.

Määräytyt etäisyydet ovat vähimmäissuojaetäisyyksiä, joita suurempia suojaetäisyyksiä voidaan ympäristön pilaantumisen ja pilaantumisvaaran ehkäisemiseksi tapauskohtaisesti tarvita, eikä etäisyyksiä tule esimerkiksi käyttää sellaisenaan uuteen toimintaan liittyvien hevosten ulkoilu- ja harjoittelualueiden vesiensuojelullisen sijoittamisen suunnitteluperusteena.

7 LUKU POLTTOAINEET JA MUUT KEMIKAALIT

17 § Polttoaineiden ja muiden kemikaalien säilytys

Määräyksellä pyritään ehkäisemään polttoaineiden ja muiden kemikaalien säilytyksestä aiheutuvia päästöjä ja niiden haitallisia vaikutuksia, jotka ilmenevät ympäristön, kuten maaperän ja pohjaveden pilaantumisenä. Lähtökohtaisesti kemikaalien pääsy viemäriin, maaperään, pintaveteen, pohjaveteen ja muuhun ympäristöön tulee olla estetty myös vuototilanteissa.

18 § Öljy- ja polttoainesäiliöiden määräaikaistarkastukset

Pohjavesialueella sijaitsevien maanalaisten säiliöiden tarkastuksissa tulee noudattaa Kauppa- ja teollisuusministeriön päätöstä maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksista (30.3.1983/344). Huonokuntoiset öljysäiliöt voivat rikkoutuessaan ja vuotaessaan aiheuttaa maaperän pilaantumista, joten tarkastamisvelvollisuus on määrätty myös muilla alueilla oleville säiliöille. Näin säiliöiden kunnan heikkeneminen voidaan havaita ajoissa ja estää vahinkojen syntyminen.

19 § Käytöstä poistetun säiliön käsittely

Käytöstä poistetut ja vanhat vielä käytössä olevat maanalaiset säiliöt ovat riski maaperälle ja pohjavesille. Käytöstä poistettuja säiliöitä ei ole aina välttämättä puhdistettu, joten on olemassa vaara, että maaperä pilaantuu säiliöiden aikaa myöten rikkoutuessa.

Poistamalla säiliöt maaperästä määräyksen mukaisesti estetään huonokuntoisista vanhoista säiliöistä aiheutuva maaperän pilaantuminen. Lisäksi maaperä vanhojen säiliöiden ympärillä voi olla pilaantunut vuotojen seurauksena ja edellyttää puhdistamista.

Käytöstä poistettu säiliö on tyhjennettävä öljystä ja pohjalle kertyneestä öljyisestä sakasta mahdollisuuksien mukaan ennen nostamista. Säiliön ja putkiston nostamisen yhteydessä saattaa tapahtua pilaantumista, mikäli säiliö ja putkisto eivät ole puhtaita. Toisaalta myös öljyä sisältävän säiliön jatkokäsittely on vaikeaa.

Ennen määräysten voimaantuloa asianmukaisesti puhdistettua ja hiekalla täytettyä säiliötä ei kuitenkaan edellytetä poistettavaksi. On kuitenkin pyrittävä varmistamaan, että säiliöön ei ole jäänyt öljyä, joka voisi päästä vuotamaan maaperään.

Vanhat säiliöt voivat sijaita sellaisessa paikassa, että niitä on teknisesti vaikea tai mahdoton poistaa esim. rikkomatta rakennuksen rakenteita tai aiheuttamatta sortumisvaaraa. Poikkeusta säiliön poistamisvelvollisuudesta voi hakea kirjallisesti ympäristönsuojeluviranomaiselta perustellusta syystä. Ympäristönsuojeluviranomainen voi yksittäistapauksissa kirjallista hakemuksesta myöntää poikkeuksen velvollisuudesta poistaa käytöstä poistettu, ehjä maanalainen säiliö, mikäli poistaminen on teknisesti hyvin vaikeaa tai siitä aiheutuu kohtuutonta vahinkoa muulle omaisuudelle.

Vastuu maahan jätetystä säiliöstä siirtyy kiinteistön uudelle omistajalle, joten hänelle on annettava siitä tieto määräyksen mukaisesti.

Kiinteistönomistajan on lisäksi aina tehtävä ilmoitus pelastuslaitokselle säiliön käytöstä poistamisesta.

8 LUKU MUUT MÄÄRÄYKSET

20 § Poikkeaminen ympäristönsuojelumääräyksistä

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi myöntää poikkeuksia määräyksistä (YSL 202.4 §). Poikkeus käsitellään noudattaen hallintomenettelyä, jolloin esimerkiksi naapureita on tarpeen mukaan kuultava. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin ympäristönsuojelulaisissa säädetään muutoksenhausta ympäristönsuojeluviranomaisen päätöksestä (HE 84/1999 vp, 19 §:n yksityiskohtaiset perustelut). Ympäristönsuojelumääräyksistä poikkeamishakemuksen käsittelystä peritään ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukainen maksu.

Milloin annettu määräys voi perustellusta syystä, haitan riittävä ehkäiseminen huomioiden, johtaa kohtuuttomuuteen tai voi olla muutoin epätarkoituksenmukainen, voidaan erillisen hakemuksen perusteella poiketa annetuista määräyksistä. Tarvittaessa valvova viranomainen antaa tarkentavia ohjeita ja määräyksiä. (HE 84/1999 vp, 19 §:n yksityiskohtaiset perustelut)

21 § Tiedonantovelvollisuus

Tiedonantovelvollisuus perustuu ympäristönsuojelulaisissa säädettyyn valvontaviranomaisen laajaan tiedonsaantioikeuteen ja toiminnanharjoittajan selvilläövelvollisuuteen. (YSL 202.4

§ k.6 ja 172 §)

22 § Siirtymäsäännökset

Erityinen siirtymäsäännös on katsottu tarpeelliseksi kirjata, jotta melko uusien jätevesijärjestelmien muuttamisesta vastaamaan ympäristönsuojelumääräyksen vaatimuksia ei aiheutuisi kohtuuttomia tilanteita kiinteistöille. Siirtymäsäännös koskee niitä kiinteistöjä, jotka ovat toteuttaneet jätevesijärjestelmänsä 1.1.2004 jälkeen myönnetyn rakennusvalvontaviranomaisen luvan mukaisesti. Lisäedellytyksenä siirtymäsäännöksen soveltamiselle on, ettei kiinteistökohtaisesta jätevesijärjestelmästä saa aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa. Jätevesijärjestelmä on näillä kiinteistöllä saatettava vastaamaan näissä määräyksissä esitettyjä vaatimuksia, mikäli kiinteistöllä tehdään rakennus- tai muutostöitä, joilla on vaikutusta jätevesien määrään tai laatuun.

Muiden kun edellä mainittujen jätevesijärjestelmien osalta määräykset tulevat noudatettaviksi ympäristönsuojelulaissa (527/2014) asetettujen siirtymäaikojen mukaisesti.

23 § Ympäristönsuojelumääräysten rikkominen ja seuraamukset

Pykälässä kerrotaan seuraamukset määräysten vastaisesta menettelystä. Valvontaviranomainen voi velvoittaa määräyksiä rikkovaa tai laiminlyövää noudattamaan määräyksiä. Määräyksiä rikkova tai laiminlyövä voi joutua myös rikosoikeudelliseen vastuuseen.

24 § Voimaantulo

Määräysten hyväksymistä ja voimaantuloa koskeva päätös annetaan tiedoksi siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Päätöksen katsotaan tulleen tiedoksi seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on laitettu nähtäväksi yleiseen tietoverkkoon. Päätöksestä voi valittaa kuntalain mukaisella kunnallisvalituksella. Aiemmat määräykset kumotaan uusien määräysten voimaan tullessa.